

Роль психолога у свідомому виборі майбутньої професії випускників освітнього закладу

Одним з найважливіших напрямків діяльності практичного психолога в умовах загально освітнього закладу є профорієнтаційна

Ключові слова: практичний психолог, професії, профорієнтація, профінформація; профконсультація; профвідбір; профадаптація.

Людина може бути по-справжньому щасливою лише тоді,
коли знайде своє улюблене діло,
коли житиме, творитиме в оточенні, що імпонує їй.

Концепція НУШ, яка реалізується в Україні вже четвертий рік, спрямована на формування в учнів компетентностей, що мають допомогти їм у самостійному житті. Тобто допомогти із самореалізацією, життєвими орієнтирами, інтеграцією в суспільство і вдалим вибором фаху.

Якщо попередні 4 роки були переважно присвячені початковій школі, то тепер наближається істотний редизайн базової школи. Уже затверджено новий держстандарт для 5–9 класів і винесено на обговорення проєкт типової освітньої програми. Для базової і старшої шкіл призначена й концепція професійної орієнтації, яку теж нещодавно винесли на публічне обговорення.

Учасники освітнього процесу, спостерігаючи за цією нормотворчістю, можуть поставити запитання: якщо концепція НУШ покликана створити систему освіти, яка формує особистість, наділену всіма необхідними навичками, знаннями та вмінням їх застосовувати, то чи є потреба в додатковій концепції профорієнтації? Проте відповідь на це запитання не така однозначна, як може видатися на перший погляд.

Одним з найважливіших напрямків діяльності практичного психолога в умовах загально освітнього закладу є профорієнтаційна робота з добувачами освіти, яка сприяє вирішення питання соціалізації особистості.

У випускників на даному етапі їхнього життя вибір професії – це питання номер один. Адже правильно обрана професія – це вірний шлях по життю. Людині, що обирає свій професійний життєвий шлях, потрібно розібратися у величезній різноманітності сучасних професій, зрозуміти їх зміст і реально оцінити свої можливості, здібності, інтереси. Саме у цьому є роль практичного психолога з випускниками у навчальному закладі. Щоб запобігти помилок у виборі професії, необхідна психологічно систематична робота з профорієнтації.

Профорієнтація – це довготривалий, до певної міри незворотній процес оволодіння особистістю тією чи іншою професією, який включає три основні моменти:

- процес впливу соціального середовища на особистість, що формується;
- процес усвідомлення необхідності праці, пізнання конкретної сфери праці;
- саме перетворення праці за законами розвитку сьогоденної дійсності.

Професійна орієнтація – це донесення інформації молодому поколінню про різноманітні професії, про їх особливості, виховання інтересів до певної професії з урахуванням особистісних здібностей.

Професійну орієнтацію розглядають як систему, яка включає такі основні напрямки або підсистеми: профінформація; профконсультація; профвідбір; профадаптація як окремий етап профорієнтаційної роботи; процеси трудового і професійного навчання в школах.

Отже, професійна орієнтація має два аспекти:

Перший – її вплив на формування професійних інтересів людей, насамперед позитивних мотивів вибору професії, які забезпечують узгодження інтересів особистості і суспільства;

Другий – виявлення професійних вимог і психологічний аналіз професії, з одного боку, та оцінка психофізіологічних властивостей і якостей учнів з урахуванням проб їх сил в обраній діяльності.

Вікові етапи на яких здійснюється профорієнтаційна робота:

- Емоційно-образний (діти старшого дошкільного віку).
- Формування позитивного ставлення до світу професій, до людей праці. На цій стадії професії відомі дітям лише за назвами і деякими зовнішніми ознаками (форма одягу, манери поведінки, оцінка оточуючих людей).

- Пропедевтичний (I-IV класи).

- Розвиток інтересу до професії батьків, до найбільш масових професій. Формування любові і сумлінного ставлення до праці. У молодших школярів ще немає підстав для здійснення серйозного професійного вибору, часто відсутні виражені інтереси і нахили. Вони легко змінюються на інші.

- Пошуково-зондуючий (V-VII класи).

Формування професійної спрямованості при усвідомленні інтересів, здібностей, цінностей, які пов'язані з вибором професії і визначенням свого місця у суспільстві. На цьому етапі в учнів можуть мати місце особливо раптові переміни в інтересах, що викликано істотним підйомом пізнавальної активності у цьому віці. Але саме в цьому віці можуть виникнути інтереси, які можуть мати вихід на професійну діяльність.

- Формування професійної свідомості (VIII-IX класи).

Формування особистісного сенсу вибору професії, уміння співвідносити суспільні цілі вибору сфери діяльності із своїми ідеалами, уявлення про цінності зі своїми можливостями. На цьому етапі учні повинні вже реально сформулювати для себе задачу вибору майбутньої діяльності з урахуванням наявного психологічного і психофізіологічного ресурсів.

- Період уточнення соціально-професійного статусу (X-XI класи).

Формування знань, умінь у визначеній сфері трудової діяльності. Це класи з поглибленим вивченням ти чи інших предметів.

Профорієнтаційна робота повинна здійснюватися на всіх вікових етапах, але саме період ранньої юності є найбільш ефективним для формування готовності учня до професійного самовизначення.

З мого досвіду роботи практичного психолога профорієнтаційний вплив на школярів здійснює систематично і планово протягом всього навчання. Профорієнтаційна робота здійснюється не тільки практичним психологом а усіма учасниками навчально - виховного процесу.

Список використаних джерел та літератури

1. Бондар О. Управління профорієнтаційною діяльністю // Директор школи.- липень 2014.-№13-14.-С. 21-24.
2. Закатнов Д.А. Психолого-педагогические основы профессионального самоопределения школьников // Наукові записки Ніженського державного педагогічного університету ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки №2.-Ніжин.-2011.-С.26-31.
3. Зінченко В.П., Янцур М.С. Теорія і практика розбудови системи професійної орієнтації в сучасних умовах // Оновлення змісту і методи психології освіти та професійної орієнтації. - Вип. 4, 1998.-С.4-15.
4. Професійна діагностика / Упорядник Т. Гончаренко. -К.: Ред. загальнопед. газ., 2004 - 120с.
5. Сабадаж Ж. Профільна освіта старшокласників // Завуч.-2005.-№17-18.-С.42-46.
6. Хромова О.Л. Методичні рекомендації. Робота школи з педагогічної підготовки батьків до професійного самовизначення старшокласників // Класний керівник. - 2013. - №13-14. - С. 4 -12.

7. <https://nus.org.ua/view/yak-mozhna-pokrashhyty-kontseptsiyu-proforiyentatsiyi-shkolyariv/>

Фрига І.О.,

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії й методик
дошкільної та початкової освіти ХОІППО

Сучасні форми організації партнерської взаємодії з батьками в Новій українській школі

Аналіз принципів та можливостей педагогіки партнерства як системи ефективної взаємодії педагогів і батьків, закладів освіти з метою особистісного розвитку учасників освітнього процесу, становлення їх компетентної особистості, формування цінностей, на основі яких виробляються ставлення.

Ключові слова: нова українська школа, педагогіка партнерства, педагогіка співпраці, партнерська взаємодія, співробітництво, ефективна взаємодія.

Стрімко змінюється світ. В освіті відбувається реформування, впроваджуються сучасні інновації технології. Сьогодні на вершину освітньої реформи виводиться початкова освіта, бо саме з неї починається народження Нової української школи.

І саме однією зі складових формули Нової української школи є педагогіка партнерства.

Аналіз досліджень й публікацій свідчить, що вперше термін «педагогіка співробітництва» з'явився у 1986 році у «Маніфесті» («Учительская газета», 18.10.1986 р.) за авторством педагогів-новаторів: С. М. Лисенкової, В. Ф. Шаталова, І. П. Волкова, Є. М. Ільїна, Ш. А. Амонашвілі, С. Соловейчика та ін. В його основі – ідея зміни стосунків з учнями, заснована на увазі вчителя до учня, залучення до навчання що викликає в нього радісне відчуття успіху, руху вперед, розвитку [4].

Мета статті – охарактеризувати сутність поняття «взаємодія», «партнерська взаємодія» та особливості її організації в початковій школі в рамках Нової української школи.

Поняття «взаємодія» по-різному тлумачиться у різних наукових джерелах. З філософської точки зору взаємодія – це філософська категорія, що відображає процеси впливу об'єктів один на одного, їх взаємну обумовленість і породження одним об'єктом іншого. Взаємодія – об'єктивна і універсальна форма руху, розвитку, яка визначає існування і структурну організацію будь-якої матеріальної системи [2, с.39].

У педагогіці під взаємодією розуміється система таких дій, якісні характеристики яких становлять зміст цієї системи, сукупність закономірних зв'язків між елементами – внутрішню форму або структуру системи, де кожна дія одного учасника процесу (суб'єкта) зумовлює відповідні дії іншого для досягнення єдиної мети, що відображає їхні спільні ціннісні орієнтири. Взаємодію «вчитель – батьки» як процес характеризують партнерські взаємини, спільна діяльність, інформаційний зв'язок, взаємовплив, взаєморозуміння [1].

В її основі – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками, об'єднаними спільною метою та прагненнями.

Вимога сьогодення – співдружність школи і сім'ї. Відомо, що для успішної особистості дитини необхідно інтеграції школи та сім'ї. Високі вимоги суспільства до освітнього рівня молодого покоління, підготовки його до життя і праці можуть бути задоволені тільки за умови зростаючої ролі батьків у цій справі.

Звідси і виникають основні, головні завдання школи у роботі з батьками:

- робота у команді «педагогі-батьки», створення кола однодумців;
- підвищення педагогічної грамотності батьків практичними навичками у відносинах з дитиною та володіння собою під час розмови;